

עדכון מצב- מדיניות ציבורית במאבק בנגיף הקורונה החדש - 18.5.2020:

נכתב ע"י עמית גינזבורג בהנחיית פרופסור אורה פלטיאל ופרופסור חגי לוי.
סייעה באיסוף הנתונים: דבורה ברדה.

נשמח לקבל הערות והארות למייל: amit.ginzburg@mail.huji.ac.il

אסטרטגיית החזרה לשגרה בישראל ואירועים אחרונים

במדינות רבות בעולם החלו בהקלות למשק ולציבור בניסיון לחזור לשגרת חיים. במאמר שפרסם ארגון הבריאות העולמי בסוף אפריל¹ מוצגים 4 עקרונות שכל מדינה צריכה להתייחס אליהם בתהליך קבלת ההחלטות שלה:

- **שליטה על ההתפשטות:** כולל 4 פרמטרים - Rt מתחת ל 1, זמן הכפלה מעל שבועיים, אחוז בדיקות חיוביות מתחת ל 5%, הגבלת מגע בין אנשים על ידי ריחוק חברתי.
- **אמון הציבור ושקיפות** מצד הממשלה.
- **תמיכה במוסדות בריאות הציבור** והגברת התפוקות: כולל מתן סמכות חוקית, חיזוק כוח אדם ותקציבים, מערכות ניטור אפקטיביות, שיתוף פעולה עם אקדמיה לטובת מידול.
- יכולת ספיקה של **מערכת הבריאות:** כולל שמירה על 20% רזרבה במיטות בתי חולים ומיטות טיפול נמרץ, הכשרת כוח אדם לטיפול נמרץ.

בשבועות האחרונים מדינת ישראל החלה ליישם את תוכנית היציאה מן הסגר והמעבר לשגרה חדשה בנוכחות נגיף הקורונה החדש. בעדכונים קודמים דיווחנו על ההקלות שהחלה לנקוט מדינת ישראל. ב-18.4 במסיבת עיתונאים של ראש הממשלה התבשרנו על ההקלות הראשונות שנכנסו לתוקפן למחרת בבוקר וכללו פתיחה של חנויות ומשרדים. ב-4 השבועות שחלפו מאז, נעשו צעדים משמעותיים והקלות מהותיות להקלה על המשק והציבור הישראלי. ב-4.5 הציג ראש הממשלה לראשונה את ה"תוכנית האסטרטגית" לחזרה לשגרה.² בשלב זה כבר חזרו לפעילות עסקים רבים וחלק ממוסדות החינוך, וניתנו הקלות על התקהלויות (חתונות, תפילות וכדומה). התוכנית שהוצגה, ומאוחר יותר הופצה לציבור באמצעות הטלגרם של משרד הבריאות, הייתה גם הפעם הראשונה בה הוצגו לציבור הקריטריונים האפידמיולוגיים אותם הגדירה הממשלה כתנאים ליישום של הקלות. התנאים הללו, או "תמרורי האזהרה", הם:

- לא יותר מ 100 חולים חדשים ביממה (לא כולל מוקדי הדבקה כגון בתי אבות, "אזורים אדומים" ושבים מחו"ל).
- קצב הכפלת הדבקה של 10 ימים.
- לא יותר מ-250 חולים במצב קשה.

התוכנית שפורסמה כוללת 4 שלבים (בנוסף לשלב שקדם לפרסום התוכנית וכלל פתיחת חנויות וחזרה ללימודים בחלק משכבות הגיל):

שלב א'- נכנס לתוקף באופן מידי ב 4.5 וכלל בין היתר התרת התקהלויות עד 20 איש, התרת ביקורי בית, ביטול מגבלת 100 המטר, התרת פעילות של מקצועות טיפוליים, פתיחת קניונים ושווקים (7.5).

¹ Rawaf S; Yamamoto HQ; Rawaf D. Unlocking towns and cities: COVID-19 exit strategy. East Mediterr Health J. 2020; <https://doi.org/10.26719/emhj.20.028>

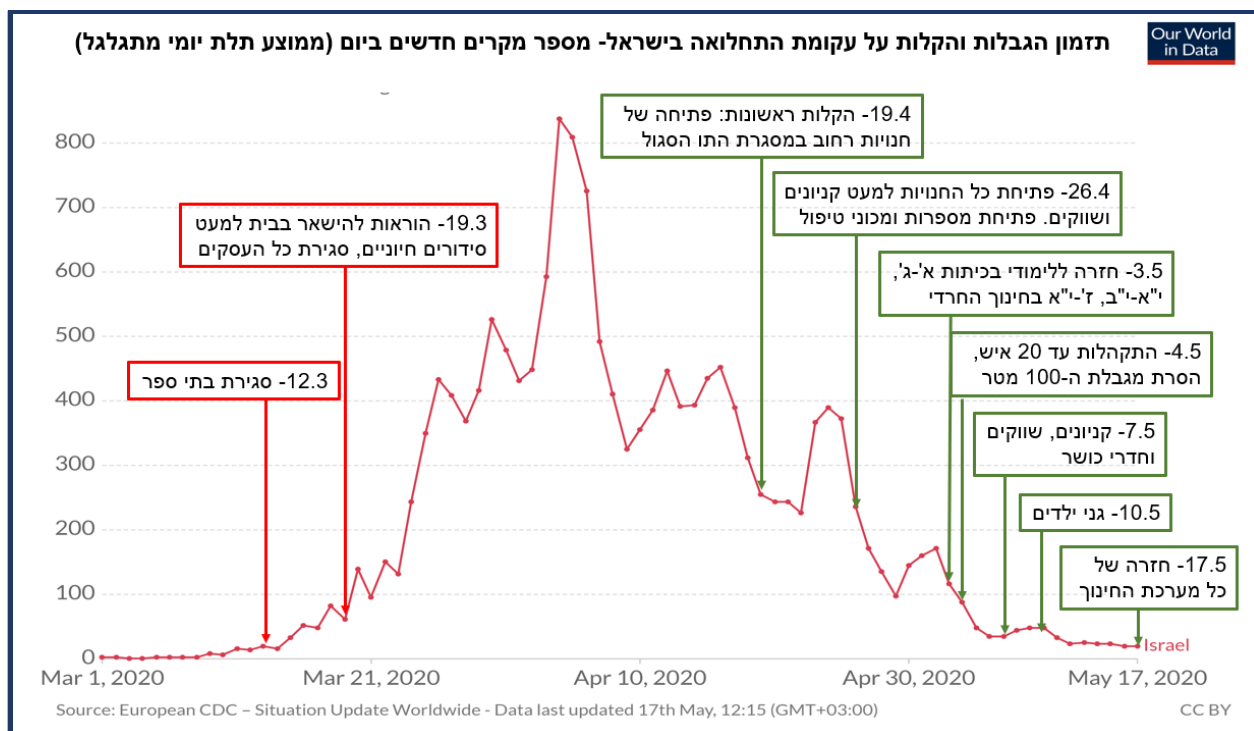
² ממשלת ישראל- אסטרטגיית יציאה. 4.5.2020 (טלגרם משרד הבריאות)

שלב ב'- נכנס לתוקף ב 10.5 וב-17.5 וכולל התרת התקהלות עד 50 איש במרחב הפתוח, פתיחת גנים ומעונות וחזרה ללימודים בשכבות ד'-ו' (עודכן בהמשך לחזרת כלל מערכת החינוך).

שלב ג'- מתוכנן ל 31.5 וכולל התרת התקהלויות עד 100 איש, ספורט תחרותי (ללא קהל) ומסעדות.

שלב ד'- מתוכנן ל 14.6 וכולל הסרת מגבלה על התקהלויות ופתיחת בתי קולנוע ותיאטרון, השכלה גבוהה ותעופה אזרחית.

בגרף הבא ניתן לראות את תזמון ההגבלות על פני עקומת התחלואה בישראל.

התוכנית שפורסמה וההנחיות שניתנו למוסדות חינוך ולעסקים זכו ללא מעט ביקורת.³ שיטת הקפסולות במוסדות החינוך זכתה לביקורת וחוסר היענות מצד הרשויות המקומיות בשל הקושי ביישום ההנחיות, וביום חמישי ה-14.5 הוחלט לבטל את השיטה ולאפשר חזרה מלאה ללימודים בכל קבוצות הגיל בהתאם להנחיות חדשות, למעט "ערים אדומות" בהן עדיין קיימת תחלואה משמעותית.^{4,5,6} בשבוע האחרון התגלו שני מקרי הדבקה בבתי ספר יסודיים- מורה ברחובות וסייעת בתל אביב. ברחובות נכנסו לבידוד של שבועיים 52 תלמידים וכל אנשי הצוות, מה שהוביל לסגירת בית הספר.⁷ קיימת ביקורת גם על היעדר הדירוג שבתוכנית הישראלית.³ ב-17.5 פורסם שמשד הבריאות מתכוון לאשר פתיחת מלונות ומסעדות לפני שבועות, ובכך להקדים את המועד שבשבעים לעומת התוכנית המקורית.⁸ בינתיים יש עדויות מהשטח על חוסר היענות של הציבור ושל בעלי עסקים להנחיות שניתנו. עדויות מצטברות על עומס בחופי הים, עובדים שאינם חובשים

³ <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001327536>

⁴ <https://www.themarker.com/news/education/1.8845562>

⁵ <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5730649,00.html>

⁶ <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5728988,00.html>

⁷ <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5731374,00.html>

⁸ https://www.mako.co.il/news-israel/2020_q2/Article-1e1cd2d0ff12271026.htm

מסכות ופתיחה של עסקים בניגוד לנהלים.^{9,10,11} לאור ההקלות הנרחבות והביקורת הגואה, בחרנו להתמקד בעדכון זה בהשוואת אסטרטגיות היציאה של ישראל ומדינות שונות בעולם.

מה קורה בעולם- אסטרטגיות ניטור ואיתור תחלואה

הממשלה הציגה את הקריטריונים להקלות שכוללים תחלואה נמוכה וקצה הכפלה מעל 10 ימים. בשבוע האחרון פורסם בתקשורת שהמדינה מתכננת הקמה של "מערך סיכול" להובלת מאמצי הניטור והאיתור שינוהל על ידי תא"ל במילואים ויורכב מאנשי שב"כ, צה"ל ומשטרה.¹² המטרה היא לייצר יכולת של זיהוי 90% מהנדבקים ולהביא לבידודם תוך 48 שעות. במקביל לפרסום תוכנית היציאה, החליטה הממשלה גם להאריך את הסמכות שניתנה לשב"כ להשתמש בנתוני סלולר לאיתור מגעים עד ה-16.6.¹³ בסקירה שלנו לא נמצאה עד כה מדינה מערבית נוספת שמשתמשת בשירותי הביטחון שלה למעקב אחר אזרחים במסגרת המאבק בנגיף הקורונה. בג"ץ דרש מהמדינה להסדיר את השימוש באמצעים טכנולוגיים של השב"כ על ידי חקיקה ייעודית, אך נכון לכתובת שורות אלה טרם פורסם תזכיר חוק להערום.¹⁴ האיחוד האירופי פרסם הנחיות ב 8.4 בנוגע לשימוש באפליקציות להתמודדות עם הקורונה.¹⁵ ההנחיות מדגישות את הצורך בשמירה על פרטיות האזרחים וביטחון המידע. כך לדוגמה ההנחיות קובעות שעל אדם לתת הסכמה מדעת לשימוש בנתוני הפרטים. במקביל הם מאפשרים שימוש במידע אנונימי ואגרטיבי. האיחוד קורא לחקיקה ברורה בנושא השימוש במידע טכנולוגי. כמו כן, ההנחיות מדגישות שהשימוש בנתונים ייעשה על ידי גופי בריאות הציבור. מרבית מדינות אירופה משתמשות באפליקציות וולונטריות לאיתור מגעים (בדומה לאפליקציית "המגן" בארץ) לצד שימוש במידע אגרטיבי ואנונימי לניתוח היענות למגבלות. מספר מדינות במזרח אסיה עשו שימוש באמצעי מעקב אלקטרוניים ונתונים פרטיים לצורך איתור חולים. בטאיוון לדוגמה נעשה שימוש בנתוני מיקום סלולרי למעקב אחר אזרחים המחויבים בבידוד.¹⁶ נציין שבטאיוון קיימת חקיקה נרחבת שנועדה להסדיר טיפול במצבי חירום אשר מעגנת בחוק את השימוש בנתונים הסלולריים של אזרחים. דרום קוריה עשו שימוש בנתוני אשראי, נתוני מיקום סלולריים ומצלמות רחוב לטובת חקירות אפידמיולוגיות ואיתור מגעים. היסטוריית התנועה של החולים פורסמה לציבור באופן אנונימי.¹⁶

מבחינת ניטור תחלואה, מספר מדינות אירופיות מתבססות על הערכות של מכוני מחקר לאומיים של קצב ההדבקה האפקטיבי (Rt) לניטור מצב התחלואה וקבלת החלטות. כך נעשה לדוגמה בדנמרק, שם תוכנית היציאה מציינת במפורש כי המעבר בין שלב לשלב מותנה באסטרטגיית ניטור ואיתור של מכוני המחקר הלאומי (Danish State Serum Institute-SSI) שכוללת בדיקות סקר ובדיקת אוכלוסיות בסיכון ועובדי חזית. ה-SSI מפרסם נתוני Rt עדכניים באופן שוטף. ב 7.5 פרסם ה SSI נתונים עדכניים שהראו ירידה בקצב

⁹ <https://www.haaretz.co.il/opinions/.premium-1.8847368>

¹⁰ <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5731674,00.html#autoplay>

¹¹ <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5731667,00.html#autoplay>

¹² <https://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3821853,00.html>

¹³ הודעה משותפת משרד הבריאות ומשרד ראשה הממשלה. 4.5.2020. טלגרם משרד הבריאות.

¹⁴ <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5721276,00.html>

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1587153139410&uri=CELEX:32020H0518>

¹⁶ <https://www.idi.org.il/parliaments/30997/31088>

ההדבקה מה-25.4 ו-Rt יציב סביב 0.7 (למרות עלייה זמנית לאזור 1 בעקבות שלב ההקלות הראשון).¹⁷ בהתאם לנתונים האלה הודיעה הממשלה כי ניתן להתקדם לשלב השני של התוכנית. באופן דומה **נורבגיה**, **אוסטריה**, **גרמניה** ו**אנגליה**, מציינות מפורשות בתוכניות היציאה שלהן כי ההתקדמות בין שלב לשלב והקלות נוספות תלויות בנתוני Rt כפי שמתפרסמים על ידי מכוני המחקר הלאומיים.^{18,19,20}

לקחים מהמזרח והיערכות לגל שני אפשרי

מדינות מזרח אסיה היו הראשונות להתמודד עם נגיף הקורונה והצליחו להשתלט על המגפה בזמן שהמוקד עבר למערב. אך כעת לאחר מספר שבועות ולאחר הקלות, יש עדויות להתפרצויות מחודשות. **בסין**, מקור המגפה, הצליחו בזכות צעדים קשים לבלום את ההתפרצות במחוז חוביי ובמדינה כולה.²¹ אך לאחר הקלות, זוהתה בסין עלייה במקרים המיובאים מחוץ למדינה, ונאלצו להחמיר שוב בהגבלות. **בבייגין** הבירה הוטלו מגבלות חדשות על שכונת דיפלומטים בעיר בה מתגוררים 3.5 מיליון תושבים.²² **סינגפור** עלתה לכותרות בתור אחת המדינות הבודות שהצליחו להתמודד עם התפשטות הנגיף ללא יישום של צעדים חריפים כמו סגירה של המשק ומערכת החינוך.²³ אולם, בחודש אפריל נצפתה עלייה משמעותית במספר המקרים היומיים שאילצו את הממשלה לנקוט בצעדים חריפים כולל סגירת בתי ספר, סגירת מקומות בילוי ואיסור על התקהלויות.²⁴ ההתפרצות המחודשת בסינגפור מיוחסת להדבקה במעונות של מהגרי עבודה אשר לא זכו לבדיקות נרחבות במהלך הגל הראשון. כעת המגבלות בסינגפור צפויות להימשך עד יוני.²⁵ אירוע נוסף של התפרצות שנייה אירע **ביפן**. גם שם בשלב מוקדם הצליחו לבלום באופן יחסי את התפשטות הנגיף. מחוז הוקיידו (Hokkaido) המונה 5.3 מיליון איש היה הראשון שהכריז על מצב חירום עוד בפברואר. יפן זכתה לשבחים הודות לתגובה המהירה במחוז הוקיידו שכללה ביטול בתי ספר וקריאה לאזרחים להישאר בבתי יחד עם איתור מגעים אינטנסיבי ובידוד אפקטיבי.²⁶ התגובה הייתה יעילה, עד כדי כך שמצב החירום הוסר ב 19.3 ובתי הספר חזרו לפעילות ב 1.4. המקרה של הוקיידו מזכיר את העיר דאאגו (Daegu) בדרום קוריאה, גם שם נצפתה התפרצות משמעותית שאילצה הטלת סגר וצעדים נוקשים. ההבדל העיקרי בין יפן ודרום קוריאה הוא מדיניות הבדיקות. בעוד בדרום קוריאה נקטו בצעדים של בידוק מסיבי לטובת ניטור מצב התחלואה, ביפן בחרו לבדוק אך ורק חולים סימפטומטיים, מתוך חשש להעמיס על מערכת הבריאות בחולים קלים ואסימפטומטיים. גם

¹⁷ https://www.ssi.dk/aktuelt/nyheder/2020/05_smittetryk-falder-trods-genaabning_11052020

¹⁸ https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/-884171/FINAL_6.6637_CO_HMG_C19_Recovery_FINAL_110520_v2_WEB_1_.pdf

¹⁹ <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/long-term-strategy-and-plan-for-handling-the-covid-19-pandemic-and-adjustment-of-measures/id2701518/>

²⁰ https://www.rki.de/DE/Content/InfAZ/N/Neuartiges_Coronavirus/Situationsberichte/Archiv.html

²¹ Xu S, Li Y. Beware of the second wave of COVID-19. The Lancet [Internet]. 2020 Apr 8. Available from: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30845-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30845-X)

²² <https://www.smh.com.au/world/asia/the-greatest-challenge-asia-catches-coronavirus-second-wave-20200421-p54l5k.html>

²³ <https://www.abc.net.au/news/2020-04-25/singapore-hoped-they-contained-coronavirus-but-second-wave-hit/12172446>

²⁴ <https://www.scmp.com/comment/opinion/article/3081502/virus-reveals-mistakes-singapore-has-made-migrant-workers>

²⁵ <https://www.straitstimes.com/singapore/circuit-breaker-measures-have-shown-promise-could-be-further-eased-on-june-1>

²⁶ <https://www.bbc.com/news/world-asia-52305055>

משהחליטו לשנות מדיניות ביפן, היעדר תשתית וכוח אדם מיומן הקשו מאוד על הגברת קצב הבדיקות. לאור העלייה המחודשת במספר מקרים נאלצו להטיל סגר נוסף על מחוז הוקיידו ב-14.4, רק 26 ימים לאחר הסרתו. המקרים של יפן וסינגפור מלמדים שני לקחים חשובים:

- הסרה מוקדמת של מגבלות ללא יכולת ניטור אפקטיבית עלולה להוביל להתפרצות מחודשת.
- החשיבות בזיהוי וטיפול במוקדי אוכלוסייה אשר נמצאים בסיכון מוגבר להתפרצות מחודשת.

חזרה הדרגתית בעולם

אחד העקרונות המנחים בתוכנית היציאה הישראלית, וברוב התוכניות בעולם, הוא חזרה הדרגתית ומתונה. החזרה לשגרה ופעילות כלכלית חיונית, אך ברור שככל שיש הקלות וחזרה לשגרה, כך גם עולה הסיכון להתפרצות מחודשת כפי שניתן ללמוד מהמקרה של יפן. מחקר שבוצע בצרפת ובחן נתוני תחלואה, תמותה והימצאות של נוגדנים באוכלוסייה מצא שהסגר שהטילה ממשלת צרפת ב-17.3 הוביל להורדת קצב ההדבקה (R) מ 2.9 ל 0.67. הם מעריכים שבזמן תחילת ההקלות בצרפת ב-11.5 כ-4.4% מכלל האוכלוסייה פיתחו נוגדנים לנגיף לאחר חשיפה, ועד 9.9% באזורים שסבלו מתחלואה גבוהה. המספרים האלה רחוקים מחסינות עדר, והחוקרים מזוהרים שיש להמשיך בצעדי ריחוק חברתי לאחר הסרת הסגר על מנת למנוע גל שני של הדבקה.²⁷

בהתבוננות על תוכניות היציאה של מדינות אחרות, נראה שהעקרונות על הנייר דומים מאוד. העקרונות מדברים על חזרה הדרגתית במספר שלבים מרווחים, ניטור תחלואה אפקטיבי בזמן אמת וגישה דיפרנציאלית מבחינה גיאוגרפית.

ניו זילנד יוצאת דופן בהגדרת מטרותיה. בעוד במרבית המדינות מדברים על אסטרטגיה של "שליטה" וזיהוי מוקדם של מוקדי הדבקה, בניו זילנד החליטו לנקוט באסטרטגיה של ארדיקציה- אפס מקרים חדשים.²⁸ המטרה הזאת התאפשרה לאור ההצלחה של המדינה בהשתלטות על הנגיף בשלב מוקדם. נכון ליום חמישי ה-14.5, בניו זילנד נרשמו 3 ימים רצופים ללא מקרי הדבקה חדשים כלל.²⁹ ניו זילנד תפסה את הכותרת בזכות הניהול היעיל שלה בהתמודדות עם הנגיף, ובעיקר בשל השקיפות שנקטה הממשלה לאורך כל הדרך. בשלב מוקדם מאוד בו המדינה הייתה בסגר מוחלט, הוצגה לציבור תוכנית השלבים שמדברת על 4 מצבים ("Alert System"). בכל "מצב" מוגדר בבירור מה האיום ומה ההיגיון מאחורי הצעדים וההגבלות. ב-20.4 הודיעה הממשלה על מעבר צפוי ממצב 4 (סגר מוחלט) למצב 3 בתאריך 27.4. באותה הזדמנות הוגדר כי נקודת ההחלטה הבאה תהייה ב-11.5, וכך היה. ב-11.5 הודיעה הממשלה על מעבר שצפוי ממצב 3 למצב 2, אשר נכנס לתוקף באופן רשמי ב-14.5. ניו זילנד היא מקרה יוצא דופן באופן ניהולה את המשבר. ייתכן שיש למדינה מאפיינים ייחודיים כמו אוכלוסייה קטנה ולא צפופה, עונת קיץ והיעדר גבולות יבשתיים שתרמו להצלחתה בהשתלטות על הנגיף, אך עדיין ניתן ללמוד המון מהצורה הסדורה והשקופה שבה ניהלה הממשלה את המשבר.

דנמרק הייתה המדינה הראשונה באירופה להתחיל בפתיחה מחדש של מערכת החינוך. כבר ב-31.3 הכריזה הממשלה שצפויות הקלות לאחר חג הפסחא, וב-6.4 הוצגה תוכנית רב שלבית ליציאה מהמשבר. התוכנית

²⁷ H. Salje et al., Science (Internet 13.5). Available from: <https://doi.org/10.1126/science.abc3517>

²⁸ <https://fortune.com/2020/04/18/new-zealand-jacinda-ardern-eliminate-coronavirus/>

²⁹ <https://www.health.govt.nz/news-media/media-releases/no-new-cases-covid-19-3>

נכנסה לתוקף בתאריך 14.4 עם חזרה לפעילות של עצמאיים, ופתיחת גני הילדים ובתי ספר יסודיים.³⁰ לאור Rt מתחת ל-1 כפי שפורסם על ידי מכון המחקר הלאומי SSI ב 7.5, הוחלט על המשך לשלב השני נכנס לתוקף ב 11.5. וכולל פתיחה מלאה של עסקי קמעונאות ושבו לאחר מכן פתיחת מסעדות ובתי קפה וחזרה ללימודים של תלמידי כיתות ו' עד י'. ב 8.5 הממשלה פרסמה עדכון לשלב 3 של התוכנית שצפוי להיכנס לתוקף ב 8.6. שוב הודגש כי המעבר לשלב הבא יתבסס על נתוני ההדבקה ו-Rt שיפרסם ה-SSI. דנמרק משמשת דוגמה מצוינת לקבלת החלטות מבוססת נתונים באופן הדרגתי. בין השלב הראשון לשני חלפו 3 שבועות מלאים, וההחלטה על מעבר בין שלבים התקבלה על בסיס נתוני הדבקה עדכניים ואמינים. לא ברור אם תהליך דומה מתנהל במדינת ישראל אך מה שבטוח זה שאם הוא קורה, הציבור אינו שותף לתהליך.

גם **בנורבגיה**, באופן דומה לדנמרק, ננקטים צעדים הדרגתיים תוך התבססות על מכון המחקר הלאומי ומדדי הדבקה עדכניים כגון Rt. שלב א' של אסטרטגיית היציאה שלהם החל בסוף אפריל וכלל חזרה ללימודים עבור תלמידים עד כיתה ד' ופתיחה של עסקים. בתחילת מאי פורסמה תוכנית מסודרת לשלבים הבאים, שהחלו ב 7.5 וכוללים התקהלויות עד 50 איש והשבת תלמידי תיכון. השלב השלישי צפוי להיכנס לתוקף בתחילת יוני ולכלול פתיחה של מסעדות וברים.^{31,32}

אוסטריה, שהתמודדה בצורה מוצלחת עם התפרצות משמעותית בתחילת המשבר, הייתה הראשונה ביחד עם דנמרק להתחיל בהקלות באמצע אפריל. עם זאת, האוסטרים נוקטים בגישה זהירה יותר ממדינות אחרות, במיוחד בנוגע למערכת החינוך שכרגע לא צפויה לחזור לפעילות פנים אל פנים לפני חודש יוני (אין עדיין תאריך). כמו כן מסעדות, חדרי כושר ומוסדות פנאי אחרים לא צפויים לחזור לפעילות בשלבים הראשונים של התוכנית.³³

צ'כיה פרסמה ב 16.4 תוכנית רב שלבית זהירה שהתבססה על חזרה הדרגתית לפעילות של עסקים וחזרה ללימודים בשלב מאוחר. ב 30.4 הממשלה פרסמה תוכנית מעודכנת שמקדימה חלק מהשלבים ומאפשרת פתיחה של כל החנויות והעסקים כולל בתי קולנוע ומוסדות תרבות ב 11.5. אירוח במסעדות וברים תותר החל מה-25.5 וכך גם חזרה ללימודים של תלמידי בתי ספר יסודיים.³⁴

גרמניה נקטה גישה שמרנית ברמה הפדרלית כשאפשרה פתיחה של חנויות קטנות ב 20.4 ופתיחה של מספרות ומכוני טיפול ב 4.5.³⁵ אך המבנה הפדרלי של גרמניה ויריבויות פוליטיות פנימיות הקשו על גיבוש אסטרטגיה לאומית אחידה. ב 6.5 התכנסו ראשי המדינות והקנצלרית לגיבוש אסטרטגיית יציאה אחידה, אך יום קודם כבר הכריזה מדינת בוואריה על תוכנית היציאה שלה שכוללת פתיחת מסעדות ב 18.5, אתרי קמפינג ב 30.5 וחזרה ללימודים במהלך חודש מאי.³⁶ מדינות נוספות הציגו תוכניות דומות. גם בגרמניה, בדומה לנורבגיה

³⁰ <https://politi.dk/coronavirus-i-danmark/kontrolleret-genaabning-af-danmark>

³¹ <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/long-term-strategy-and-plan-for-handling-the-covid-19-pandemic-and-adjustment-of-measures/id2701518/>

³² <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/norway-to-lift-covid-19-restrictions-gradually-and-cautiously/id2697060/>

³³ <https://www.sozialministerium.at/Informationen-zum-Coronavirus/Coronavirus---Aktuelle-Ma%C3%9Fnahmen.html>

³⁴ <https://koronavirus.mzcr.cz/uvolnovani-opatreni/>

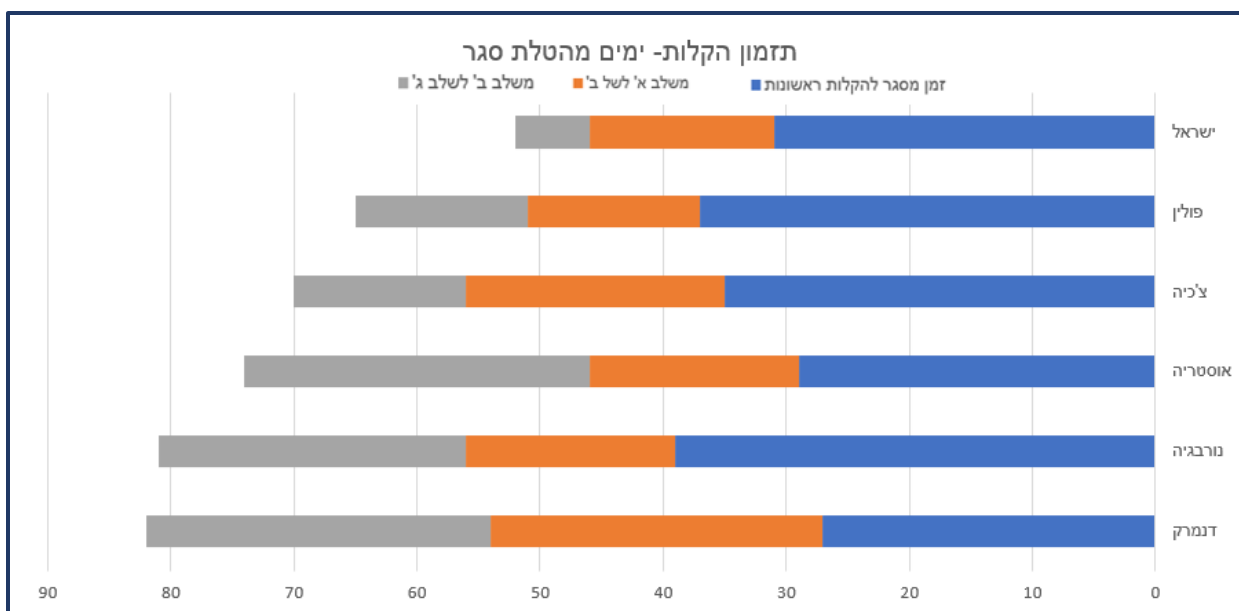
³⁵ <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/15/angela-merkel-announces-plans-reopen-schools-shops-germany-coronavirus-lockdown>

³⁶ <https://www.corona-katastrophenschutz.bayern.de/faq/index.php>

ודנמרק, החלטות מתקבלות על סמך נתונים מהמכון הלאומי (Robert Kock Institute-RKI) שמוציא דוחות יומיים כולל הערכה של קצב ההדבקה R_t .³⁷

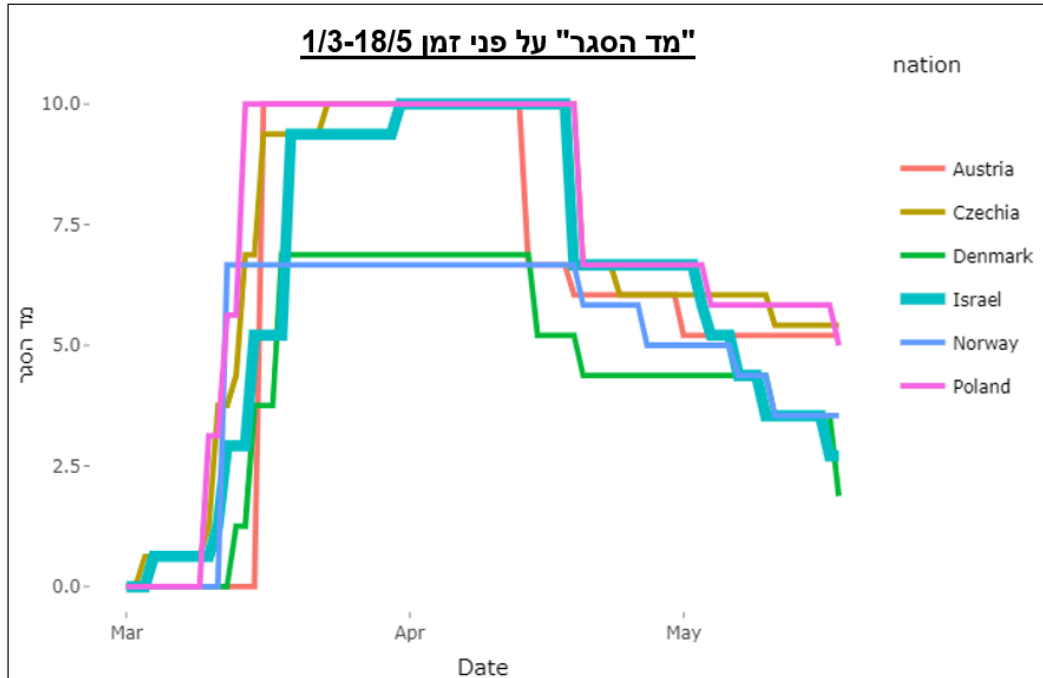
השוואה בין ישראל ומדינות אירופה

מהשוואה בין ישראל לפולין, צ'כיה, אוסטריה, נורבגיה ודנמרק (מדינות בשלבים דומים בהתפרצות ובעלות גדלי אוכלוסייה דומים, למעט פולין), עולה שעיתוי ההקלות הראשוניות ביחס למועד הטלת הסגר היה דומה בין המדינות (27 עד 39 ימים, ממוצע של 33. ישראל עומדת על 31 ימים מסגר לתחילת הקלות). במעבר בין שלבים נראה שישראל מקדימה את המדינות האחרות, במיוחד במעבר לשלב שלישי (השלב השני באסטרטגיה שפורסמה, משום שהתייחסנו לגל ההקלות הראשון שהחל לפני פרסום תוכנית היציאה הישראלית כשלב א').

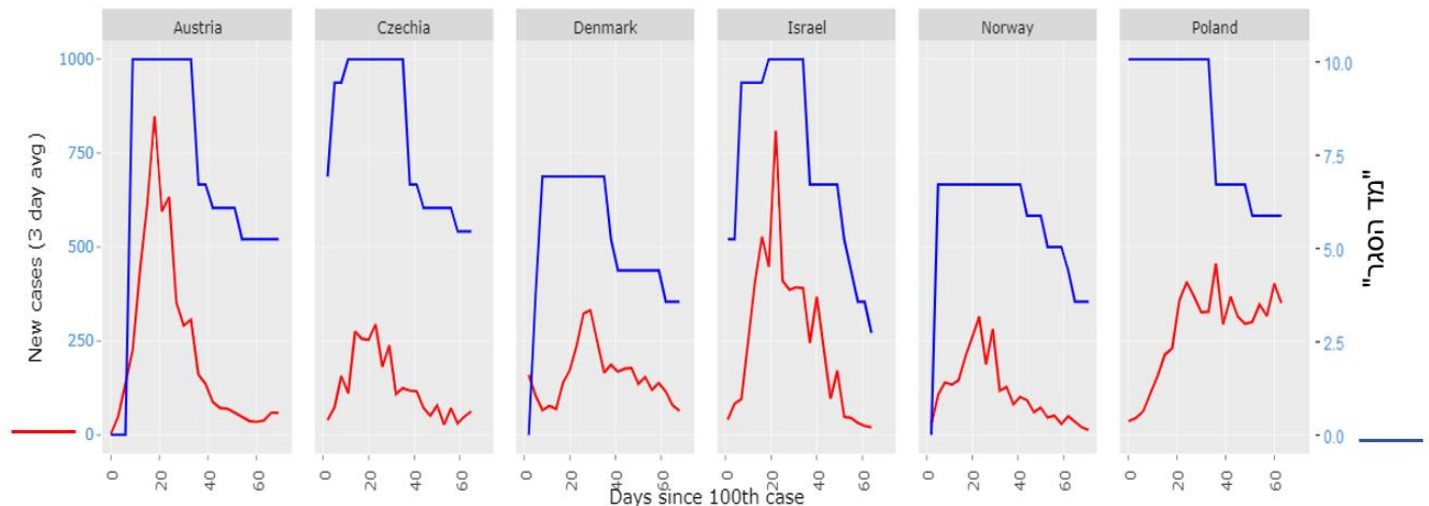
ראוי לציין שהשלבים של המדינות שונים זה מזה ולכן ההשוואה הזאת אינה מדויקת, אלא נועדה לתת תחושה של קצב ההתקדמות בהקלות. בניסיון להשוות את קצב והיקף ההקלות בין המדינות יצרנו מדד גזרות, "מד הסגר", שמתבסס על 4 פרמטרים ומתייחס לשיא הגזרות בישראל כבסיס להשוואה (*הסבר בסוף המסמך). הפרמטרים שנכללו הם איסור תנועה (הוראות להישאר בבית/סגר), איסורים על התקהלות, סגירת בתי ספר וגנים והגבלות על בתי עסק. הגרף הבא מציג את "מד הסגר" ב-6 המדינות על פני ציר הזמן בחודשים מרץ-מאי:

³⁷ https://www.rki.de/DE/Content/InfAZ/N/Neuartiges_Coronavirus/Situationsberichte/Archiv.html

הגרף הנ"ל מראה דמיון בין ישראל, אוסטריה, צ'כיה ופולין מבחינת חומרת ההגבלות בשיאן, כמו גם בהיקף ההקלות הראשוני. מה שניכר זה המשך ההקלות בישראל לאחר המדרגה הראשונה לעומת 3 המדינות האחרות. בנורבגיה ודנמרק לעומת זאת, ההגבלות היו פחות מחמירות מלכתחילה (במדד שלנו) ולכן ההקלות היחסיות מתוננות יותר.

הגרף הבא מתאר את היחס בין חומרת ההגבלות וההקלות לתחלואה בכל מדינה. הקו הכחול מייצג את "מד הסגר" והקו האדום את מספר המקרים החדשים ביום. ציר ה-X מראה מספר ימים מ-100 מקרים במדינה. *בחלק מהמדינות הגזרות הוטלו לפני 100 מקרים, לכן לא כולן מתחילות מ-0 במד הסגר.

גם גרף זה ממחיש את קצב והיקף ההקלות הגבוהים בישראל ביחס למדינות האחרות.

סיכום

מהשוואת תוכניות היציאה של ישראל ומדינות מובילות במערב אירופה, עולה תמונה דומה בהסתכלות על הצעדים שננקטו (ראו [טבלה מצורפת](#)). ההבדלים העיקריים שבאו לידי ביטוי בסקירה שלנו היו היעדר פרסום תוכנית מסודרת מראש במדינת ישראל ו"קיצור" שלבים ושינויים שנכנסו גם לאחר פרסום התוכנית, דבר שקרה גם בצ'כיה ובפולין, אך לא במדינות אחרות שסקרנו. הבדל נוסף הוא בשיתוף של מכוני מחקר וגורמי בריאות הציבור בקבלת ההחלטות וקביעת התנאים להקלות נוספות. באוסטריה, נורבגיה, דנמרק, גרמניה ואנגליה ראינו שהממשלות מתבססות על מכוני המחקר הלאומיים שמספקים לציבור נתוני הדבקה עדכניים לרבות Rt. בהקשר הזה בולטת מאוד ההחלטה הישראלית להפקיד את מערך הניטור והאיתור בידי גורמי צבא וביטחון ולא בידי מערך בריאות הציבור.

*"מד הסגר"- המדד מנסה לשקלל את הגזרות העיקריות (וכפועל יוצא מכך את ההקלות) למספר בין 1-10 שמבטא את "עומס הגזרות". מפני שאנחנו מסתכלים מנקודת המבט של ישראל, השתמשנו בשיא הגזרות בארץ כנקודת הייחוס של 10 מתוך 10. ישנם 4 פרמטרים, שכל אחד מהם תורם במקסימום 2.5 נקודות למדד הסופי:

- "איסור יציאה מהבית"- מצב של 1 או 0, האם יש איסור על אזרחים איסור לצאת מהבית (למעט סידורים חיוניים והתרעננות בקרבת הבית).

- "איסור התקהלות"- מחולק ל-4 רמות. 1= איסור על התקהלות של 1,000 איש ומעלה, 2= איסור על התקהלות של 100-999 איש ומעלה, 3= איסור על התקהלות מעל 10-99 איש ומעלה, 4= איסור התקהלות של 2-9 אנשים ומעלה. כך רמה 1 תורמת רבע מה-2.5 נקודות, רמה 2 תורמת חצי, וכן הלאה.

- "איסורים על בתי עסק"- 3 רמות. 1= חל איסור על אירוח במסעדות, ברים ומקומות בילוי, 2= איסור על מרכזי קניות גדולים ושווקים, 3= איסור על חנויות ועסקים לא חיוניים.

- "מערכת החינוך"- 3 רמות. 1= עד שליש מהתלמידים עד תיכון 2= עד שני שליש, 3= מעל 2 שליש. הערכת מספר התלמידים לפי מספר שכבות הגיל. כל לדוגמא סגירה של חטיבה ותיכון בלבד שווה 1 מתוך 3. סגירה של תיכון+ יסודי שווה 2 מתוך 3. הוספה של גנים שווה 3 מתוך 3 (לא בהכרח לפי הסדר הזה).